

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ – ТЕСТ
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ VII КЛАС
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

УТВЪРЖДАВАМ:

Общински кръг, София, 20 февруари 2010 г.

ВАНЯ КАСТРЕВА,
НАЧАЛНИК НА РИО

Попълнете кръстословицата в листа за отговори (зад. 1.-6.)

1. Изразно средство, фигура на езика, редуване на еднородни части или изрази, чрез което се повишава или понижава изразителността на чувствата 2 т.
2. Антоним на *груб* 2 т.
3. От глагол, синоним на *искри*, *излъчва светлина*, образувайте сегашно деятелно причастие, мъжки род, единствено число 2 т.
4. Коя е липсващата дума в стиховете?
едно име ново, голямо, _____,
като Термопили славно, безгранично 2 т.
5. Герой на Иван Вазов от повестта „Немили-недраги” 2 т.
6. Какво изразно средство е подчертаната дума в стиховете: „... та сърце, майко, не трае/ да гледа турчин, че бесней...”? 2 т.
7. Кое от изреченията е безлично?
А) Наднича луната.
Б) Тишината спи.
В) Студено ми е.
Г) Непрогледна нощ. 2 т.
8. В коя дума е допуснатата правописна грешка?
А) обезумявам
Б) осмивам
В) оглушавам
Г) ожилвам 2 т.
9. Коя от думите се различава от останалите по лексикалното си значение?
А) адресат
Б) подател
В) отправител
Г) адресант 2 т.
10. Подчертаният израз в изречението *По турския бряг на близко разстояние се мержелегеа малки дървени колиби, прилични отдалеч на гробове сред пустите и голи пространства, покрити сега със снежна пелена е ограден със запетаи, защото е:*
А) вметната част
Б) подчинено обстоятелствено изречение
В) обособена част
Г) подчинено определително изречение 1 т.
11. Кой от подчертаните глаголи в стиховете от одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов е от свършен вид?
...и фърлят се с песни в свирепата сеч,
като виждат (А) харно, че умират (Б) веч...
Но вълни по-нови от орди дивашки
гълтат, потопяват (В) орляка юнашки...
Йоще миг – ще падне (Г) заветният хълм. 1 т.

12. Думите *Как да ти се отплатя? Аз нямам нищо. Нищо, нищо нямам...* **са на:**

- А) бунтовника от „Една българка”
- Б) Странджата от „Немили-недраги”
- В) баба Илийца от „Една българка”
- Г) Македонски от „Немили-недраги”

2 т.

13. Какво е по вид и състав изречението? *Чувайки първите акорди на новата песен, изведнъж той стана, па запя, че и заигра пред смаяните погледи на гостите.*

- А) сложно съставно с подчинено допълнително
- Б) сложно съчинено
- В) сложно смесено
- Г) сложно съставно с подчинено определително

1 т.

14. Каква е синтактичната функция на еднородните части в изречението?

Македонски отдъхна и пак завървя тихо, равномерно, бодро.

- А) съгласувани определения
- Б) преки допълнения
- В) обстоятелствени пояснения
- Г) сказуемни определения

1 т.

15. Какъв е конкретният повод Странджата да произнесе речта си в III глава на повестта „Немили-недраги” от Иван Вазов?

- А) желанието му да припомни героичното минало на хъшовете
- Б) словесният сблъсък между Македонски и Бръчков
- В) спорът между Димитрото и Мравката за чорбаджиите
- Г) стремежът на Странджата да обедини другарите си

1 т.

16. В кой ред всички думи са пароними?

- А) шумка, шишарка, шунка
- Б) бактерия, батарея, батерия
- В) полилей, полюлей, полей
- Г) индивид, индианец, индиец

2 т.

17. В кои позиции са пропуснатите запетаи в откъса от разказа „Една българка” на Иван Вазов?

Разкошната(1) дългеста долина, която се отваря от Шишмановата скала(2) имаше омайна хубост(3) пременена в пролетна зеленина(4) прорязвана от сребристия пояс на реката, лъснала от лъчите на слънцето. Дотук, до Шишманова скала(5) се свършва нейната одисея из тесни клисури и безконечни планински завои(6) ту между стръмни урви(7) покрити с дъб и бук, ту под високи(8) навъсени скали, напробити с пещери.

- А) 1, 3, 4, 6, 8
- Б) 2, 3, 4, 5, 7
- В) 3, 4, 6, 7, 8
- Г) 2, 3, 5, 6, 7

2 т.

18. С каква част на речта е изразен подлогът в изречението?

На празника на влюбените „обичам” е най-очакваната дума.

- А) причастие
- Б) прилагателно име
- В) глагол
- Г) съществително име

2 т.

19. Образът на баба Илийца е въведен във Вазовия разказ „Една българка” чрез:

- А) портретна характеристика
- Б) действена характеристика
- В) речева характеристика
- Г) пряка психологическа характеристика **2 т.**

20. Какво означава фразеологичното съчетание *хвърлям ръкавица на някого*?

- А) предизвиквам някого
- Б) лъжа някого
- В) ядосвам някого
- Г) обиждам някого **2 т.**

21. В кое изречение е допусната правописна грешка при подчертаните думи?

- А) Калугерът не проумява дързостта и смелото поведение на челопеченката.
- Б) Само един ратай има в манастирския двор, когато се дочува тропане посред нощ.
- В) Старицата се спуска през нощта в някакав дълбок дол към Искъра.
- Г) Илийца донася на момъка калугерско расо, взето от манастира. **1 т.**

22. Каква е грешката, допусната в изречението?

За Ботевия лирически герой от стихотворението „На прощаване” истинският живот след смъртта е възможен, едва когато примерът му вдъхнови за подвиг неговите братя.

- А) правописна
- Б) граматична
- В) пунктуационна
- Г) стилистична **1 т.**

23. В кое от изреченията НЕ е допусната граматична грешка?

- А) Ал. Константинов посещава Чикагското изложение заедно с двама негови приятели.
- Б) Илийца бърза и носи на ръце към манастира внучето й, болно от „две недели насам”.
- В) Баба Илийца подава сухи корички хляб на бунтовника, на който иска да помогне.
- Г) Изстраданияте думи на Странджата дълбоко вълнуват неговите събрата. **2 т.**

24. Какво е по вид и състав изречението? *Бръкна отзади под кожата и извади револвера си, който остана в дясната му ръка, тоягата мина в лявата.*

- А) сложно съставно с подчинено подложно изречение
- Б) сложно съставно с подчинено определително изречение
- В) сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение
- Г) сложно смесено изречение **1 т.**

25. Кои думи НЕ са на отец Евтимий (Иван Вазов, „Една българка”)?

- А) *От ония е, дето ги гонят сега.*
- Б) *Някои от „ония” трябва да бъдат.*
- В) *Ония са или турци...*
- Г) *...може да видят отгоре някои...* **2 т.**

26. Какво е значението на думата курбан в изречението *...божичко, закрили го, българин е, тръгнало е за християнска вяра курбан да става?*

- А) принасяне на жертва
- Б) изпълняване на дълг
- В) посвещаване в съзаклатие
- Г) проява на героизъм **2 т.**

27. В кой ред НЕ е допусната грешка?

- А) два Иван-Вазови герои
- Б) патетичен Вазовски стил
- В) двама Иван-Вазови героя
- Г) типичен иванвазовски стих

2 т.

28. В кое изречение НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Иване, по всяка вероятност твоите резултати от изпита, който беше вчера, са далеч по-добри от моите.
- Б) Иване, по всяка вероятност, твоите резултати от изпита, който беше вчера, са далеч по-добри от моите.
- В) Иване, по всяка вероятност твоите резултати от изпита, който беше вчера са далеч по-добри от моите.
- Г) Иване по всяка вероятност твоите резултати от изпита, който беше вчера, са далеч по-добри от моите.

1 т.

29. Местоимения от какъв вид са употребени в изречението от разказа „По жицата” на Йордан Йовков?

Още докато го бранеше от кучетата, Петър Моканина разбра, че тоя непознат селянин не се е отбил при него току-тъй, а го гони някаква беда.

- А) лично, относително, неопределително
- Б) показателно, обобщително, възвратно лично
- В) въпросително, лично, възвратно притежателно
- Г) лично, показателно, неопределително

1 т.

30. Кое от подчертаните сказуеми НЕ е съставно глаголно сказуемо?

Мечтая да уча(А) в престижна гимназия и започнах да се готвя(Б) отрано за изпитите. Дори през ваканциите не спрях да решавам задачи, защото трябва да изкарам(В) високи оценки. Пренебрегвам приятелите и почивката, но продължавам да се готвя(Г) упорито.

1 т.

31. Надписът *храбрий Български войвода* в първа глава от повестта „Немили-недраги” на Иван Вазов се отнася до:

- А) Филип Тотю
- Б) Странджата
- В) Хаджи Димитър
- Г) Македонски

2 т.

32. В изречението *Моето малко детенце обича да се гушка у баба си, когато го е страх, а тя, за да го успокои, го целува по нежната гушка* подчертаните думи са:

- А) пароними
- Б) синоними
- В) антоними
- Г) омоними

1 т.

33. В кой ред и двете думи са написани правилно?

- А) кръвообръщение, обръщение
- Б) пораства, порастна
- В) нейна, неин
- Г) подтиквам, подтиквам

2 т.

34. Каква пунктуационна грешка е допусната в цитираните стихове от одата „Опълченците на Шипка“?

*Тогава Столетов, наший генерал,
ревна гороломно „Млади опълченци,
венчайте България с лаврови венци!
На вашата сила царят повери
прохода, войната и себе дори!”*

- А) пропусната запетая
- Б) излишен удивителен знак
- В) пропуснати кавички
- Г) пропуснато двоеточие

2 т.

35. - 38. Прочетете текста и изпълнете поставените задачи.

За нашия поетичен език

Аз винаги следя с удоволствие напредъка му, на нашия поетичен език.

Той се изгражда, префинява, обогатява. Но аз повтарям: той е хубав и звучен... А поради падането на ударенията не на същи слогове на думите той обладава голяма ритмичност, годен е за всички стихотворни форми, ползва се с безкрайно богатство от ритми... и е способен на най-музикален стих.

Езикът е жив организъм. Той расте, развива се, видоизменя се. Навярно в бъдещите времена под усилията на големи таланти той ще се усъвършенства още повече. Аз мисля, че днешният книжовен език ще остане по хубост същият, само - по-префинен и по-богат.

Той ще носи печата, който му даде делото на талантливи майстори - от Ботева до Яворова и Кирила Христова. Ще се напишат на него само по-велики творения, сигурно, и с това главно ще се различава от днешния.

Иван Вазов

35. В кой ред всички изрази назовават предмета на текста?

- А) напредък, ритмичност, творения
- Б) поетичен език, жив организъм, книжовен език
- В) префинява, обогатява, усъвършенства
- Г) хубав и звучен, стихотворни форми, богатство от рими

2 т.

36. Второто и третото изречение са свързани с първото чрез:

- А) контекстови синоними
- Б) лични местоимения
- В) лексикални повторения
- Г) съюз и предлог

2 т.

37. Каква е основната функция на текста?

- А) коментарна
- Б) информативна
- В) експресивна
- Г) развлекателна

1 т.

38. Кое твърдение НЕ е вярно според текста?

- А) Днешният книжовен език ще остане по хубост същият, само по-префинен и по-богат.
- Б) Езикът е жив организъм – расте, развива се, видоизменя се.
- В) Езикът ще носи печата, даден му от творчеството на Ботев, Яворов и Кирил Христов.
- Г) Ще се напишат на него само по-велики творения, сигурно, и с това главно ще се различава от днешния.

1 т.

39. В кой от редовете броят на гласните съвпада с броя на съгласните звукове в двете думи?

- А) гъвкав, мъжествен
- Б) разнообразен, енергичен
- В) ярък, интонациите
- Г) звукове, преливен

2 т.

40. Кой от детайлите е от описание на Македонски от повестта „Немили-недраги” на Иван Вазов?

- А) нагърчено от преждевременна старост лице
- Б) лукави и дръзки очи
- В) гъста черна брада
- Г) хлътнали от бдение и невъздържание очи

1 т.

41. В кое изречение НЕ е допусната правописна грешка?

- А) По дух и структура, по мелодичност и подбор на изразни средства Ботевата творба „Хайдутти” напомня духа на народната песен.
- Б) По дух и структура, по мелодичнос и подбор на изразни средства Ботевата творба „Хайдутти” напомня духа на народната песен.
- В) По дух и структура, по мелодичност и подбор на изразни средства ботевата творба „Хайдутти” напомня духа на народната песен.
- Г) По дух и структура, по мелодичност и подбор на изразни средства Ботевата творба „Хайдутти” напомня духа на народната песен.

1 т.

42. В кой ред има само съществителни нарицателни имена?

- А) тройка, оценка, осмица
- Б) три, няколко, десет
- В) крава, мляко, бяло
- Г) сила, носещ, мощ

1 т.

43. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено подложно?

- А) Съобщиха ни, че състезанието ще бъде следващата седмица.
- Б) Разбра се, че състезанието ще се проведе през следващата седмица.
- В) Чух новината, че състезанието ще бъде следващата седмица.
- Г) Всички вече знаят за състезанието през следващата седмица.

2 т.

44. Кой израз от одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов НЕ се отнася за турците?

- А) гъсти орди
- Б) идат като тигри
- В) черний рояк
- Г) демони черни

1 т.

Задачи 45., 46., 47., 48.

Какви изразни средства са подчертаните думи и словосъчетания в откъса от Ботевото стихотворение „На прощаване”? (Запишете термините в листа за отговори)

... сърце, майко, не трае
да гледа турчин, че бесней
над бащино ми огнище(45):
там(46), дете аз съм пораснал
и първо мляко засукал,
там(46), дете либе хубаво(47)
черни си очи вдигнеш
и с онази тиха усмивка
в скръбно ги сърце впиеш,
там(46) дете баща и братя
черни чернеят(48) за мене!

4 x 2 т.

49. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено определително?

- А) Стигнахме до мястото, където се провежда състезанието.
- Б) Където и да отиде, винаги носи със себе си своя талисман.
- В) Не знаем къде ще се проведе състезанието по български език.
- Г) Къде можем да пишем, ще ни обяснят квесторите на изпита.

1 т.

50. В кое изречение е употребена глаголна форма в страдателен залог?

- А) Често ни се случва да се смеем и на най-глупавите вицове.
- Б) Вицовете се разказват от онези, които имат добра памет и богато въображение.
- В) Не всички вицове, които слушаме, будят смях.
- Г) Действащи лица във вицовете са често популярни личности.

2 т.

51. Кой стих НЕ е от лирическият увод на одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов?

- А) *нека да ни сочат с присмехи обидни*
- Б) *има едно име, що вечно живей*
- В) *издига се някой див, чутовен връх*
- Г) *кат шъпа спартанци под сганта на Ксеркса*

2 т.

52. В кой израз НЕ е употребена форма за повелително наклонение?

- А) Да се потрудим здравата!
- Б) Трябва да се трудим здравата!
- В) Започни да се трудиш здравата!
- Г) Нека се трудим здравата!

2 т.

53. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено допълнително?

- А) Трябва да решим всички задачи от раздела.
- Б) Реши се да организираме юбилеен концерт.
- В) Взехме решение да посетим изложбата.
- Г) Решихме да продължим по пътя към хижата.

2 т.

54. Мотото (епиграфът) на разказа „Една българка” от Иван Вазов е:

- А) българска народна пословица
- Б) откъс от турска фолклорна песен
- В) откъс от българска народна песен
- Г) българска народна поговорка

2 т.

55. Посочете пропуснатите думи в стиховете от одата „Опълченците на Шипка” на Иван Вазов?

Щурмът е отчаян, _____ е лют.

Три дни веч се бият, но помощ не иде,

от никъде _____ надежда не види.

А) сблъсъкът, войнът

Б) врагът, окото

В) боят, погледът

Г) отпорът, взорът

2 т.

56. Кое от изреченията е сложно съставно с подчинено обстоятелствено?

А) Дядото разказваше за времето, когато градчето е било още много малко.

Б) Има моменти, когато и в шумна компания човек се чувства самотен.

В) Тъжно е, когато всички са безразлични към твоите мечти и желания.

Г) Децата, когато са погълнати от игрите си, сякаш заживяват в друг свят.

1 т.

57. В кое изречение НЕ е допусната граматична грешка?

А) Евтиният американски долар не е изгоден за никой от европейците.

Б) Цената на артикулите на стоковата борса е в български левове.

В) Финансовата криза, чийто измерения са световни, дойде и в България.

Г) И във Франция, и в Австрия хората вече пазаруват само с евра.

2 т

58. Посочете вярното твърдение.

А) *Експозиция* е моментът, който очертава основния конфликт чрез конкретна случка, действие или решение за действие.

Б) *Развързка* е последната част от творбата, която доизяснява отношенията между някои от лицата или пък хвърля допълнителна светлина върху предишни събития.

В) *Кулминация* е най-вълнуващият, върховият момент в развитието на случващото се, белязан с най-силно напрежение и драматизъм.

Г) *Завръзка* е началната част на произведението, в която читателят се запознава с героите, обстановката, времето и мястото на действието.

2 т.

59. Кое от изреченията е сложно смесено?

А) Реката, криволичеща над селото, и днес сякаш разказва тази романтична история.

Б) Момчетата и момичетата от нашия клас ще се присъединят веднага щом пристигнат.

В) Влязох, но не видях никого от тези, на които разчитах за разбиране и подкрепа.

Г) Протегна се и бързо сграбчи ябълката, скрита сред гъстата зеленина на клоните. **2 т.**

60. В кой от редовете НЕ са свързани вярно творба и герой?

А) „Една българка” – Джамбалаза

Б) „Опълченците на Шипка” – Хасан ага

В) „Една българка” – Иван

Г) „Опълченците на Шипка” – Радецки

2 т.